

Bilgi Ekonomisi ve Bilgi İşçileri

Serkan Kırıkçı¹

ORCID: 0000-0002-9586-2732

Öz

Bilgi ekonomisi, modern toplumların ekonomik yapılarını, üretim süreçlerini ve iş gücü dinamiklerini köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Bu makale, bilgi ekonomisinin temel özelliklerini, tarihsel gelişimini, etkilerini ve geleceğe yönelik öngörülerini kapsamlı bir şekilde analiz etmektedir. Bilgi ekonomisinin en belirgin özelliklerinden biri, bilginin ekonomik değer ve üretim sürecindeki merkezi rolüdür. 20. yüzyılın ikinci yarısında, özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmelerle hız kazanan bilgi ekonomisi, bilgiye erişimi ve paylaşımı kolaylaştırarak ekonomik faaliyetlerin coğrafi sınırlarını ortadan kaldırmaya başlamıştır. Bilgi ekonomisi, istihdam yapısında önemli değişikliklere yol açmış ve bilgi işçileri olarak adlandırılan yeni bir iş gücü sınıfının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu yüksek nitelikli, yaratıcı ve yenilikçi bireyler, ekonomik büyüme ve verimliliğin anahtar unsurlarıdır. Ancak bilgi ekonomisi, dijital eşitsizlik ve dijital uçurum gibi sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir. Bilgi ekonomisinin gelecekteki gelişimi, büyük ölçüde teknolojik yeniliklere ve dijital dönüşüme bağlı olacaktır. Bu teknolojilerin ekonomik ve sosyal etkilerini doğru yönetmek, bilgi ekonomisinin sürdürülebilirliği için hayati önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi Ekonomisi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri (BİT), Bilgi İşçileri

---

¹ Arş. Gör. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Isparta, E-mail: serkankirikci@sdu.edu.tr

Knowledge Economy and Knowledge Workers

Abstract

The knowledge economy has profoundly transformed the economic structures, production processes, and workforce dynamics of modern societies. This article provides a comprehensive analysis of the fundamental characteristics, historical development, impacts, and future projections of the knowledge economy. One of the most distinctive features of the knowledge economy is the central role of information as an economic value and a production factor. The rise of the knowledge economy in the second half of the 20th century, particularly driven by rapid advancements in information and communication technologies (ICT), has facilitated access to and sharing of information, thereby eliminating geographical boundaries in economic activities. The knowledge economy has led to significant changes in employment structures, giving rise to a new class of workers known as knowledge workers, who play critical roles in the production, processing, and dissemination of information. These high-skilled, creative, and innovative individuals are key drivers of economic growth and productivity. However, the knowledge economy also presents social challenges, such as digital inequality and the digital divide. The future development of the knowledge economy will heavily depend on technological innovations and digital transformation. Managing the economic and social impacts of these technologies is crucial for the sustainability of the knowledge economy.

Keywords: Knowledge Economy, Information and Communication Technologies (ICT), Knowledge Workers

Giriş

Esnek uzmanlaşmaya dayalı iktisadi üretim anlayışı, küreselleşme akımı, neoliberal ekonomi politikaları ve başta internetin keşfi olmak üzere bilişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler bilgi ekonomilerinin doğuşunda etkili olmuştur. Sıralanan gelişim ve dönüşümlerin sonucunda oluşan bilgi ekonomileri ile, bilgi toplumları, bilgi organizasyonları ve bilgi işçileri kavramları ortaya çıkmıştır. Günümüzde bilgiyle özdeşleşen ve bilgi ekonomilerinin hem sınırlarını çizen hem de söz konusu yeni iktisadi sistemin temel öğelerini oluşturan bu kavramlar aynı zamanda bilginin devrimci gücünün en somut göstergeleridir.

Milattan sonraki dönemde insanoğlunun medeniyet tarihine bakıldığında üç toplum modeli döneminden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ilki tarım toplumu, ikincisi sanayi toplumu ve üçüncüsü bilgi toplumu modelidir. Bilgi toplumuna geçişten önce, 18. yüzyılın başlarında endüstriyel üretim süreçlerinde buhar gücüyle çalışan makinelerin keşfi ve kitle üretimine olanak tanıyan Sanayi Devrimi önemli bir sıçrama oluşturmuştur. Sanayi toplumu modeli, günümüzde dünyanın pek çok bölgesinde ve ülkesinde varlığını sürdürmekle birlikte, bilgi toplumuna geçişin ilk başlangıç noktası 1970'li yıllara dayanmaktadır (Mermer, 2019, s. 35). Sanayi toplum modelinin 1973 yılında karşı karşıya kaldığı ekonomik kriz bir anda milyonlarca insanın işsiz kalmasına, yüz binlerce insanın sokaklara dökülmesine ve geçim sıkıntısıyla bunalan toplumun yeni arayışlara yönelmesine neden olmuştur (Cohendent vd., 1999).

Ekonomik krizden çıkış amacıyla, öncelikli olarak ekonomik süreçler kapsamlı bir şekilde gözden geçirilip yeniden yapılandırılmış; iş hayatında meydana gelen dönüşümler, zamanla toplumun yaşam biçimini de değiştirerek bilgi toplumunun temellerinin atılmasına öncülük etmiştir. Bu dönemden sonra ekonomik alanlarda gelişen nitelikli beşerî faktör, esnek çalışma formları ile üretimde uzmanlaşmayı esas alan post-Fordist endüstriyel anlayışla yeniden yapılandırılmıştır (Mermer, 2019, s. 36). 1980'li yıllardan sonra neo-liberalizmle birlikte gelişen küreselleşme rüzgarları 1990'lı yıllara gelindiğinde sanayi toplumlarının yapısı yeniden yap boza uğramış ve buna bağlı olarak bilgi toplum modeli görünür bir şekilde hayat tarzı haline dönüşmüştür. 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren ise sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş süreçleri küresel düzeyde hissedilir ve görülür hale gelerek gelişmiş ve gelişmekte olan pek çok ülkelerde sanayi ötesi olarak nitelenen yeni bir toplumsal yapı oluşmaya başlamıştır (Aslan, 2009). Geline son noktada yine bilginin sağladığı katma değer bir devrime neden olmuş ve toplumsal yapıdaki değişimin temelinde bilimsel bilgi ve teknolojinin yer alması, oluşan yeni topluma adını vermiştir.

Bilgi ekonomilerinin gelişimine paralel olarak teknolojideki değişim ve gelişmelerin artması ve işlerin küreselleşmesi nedeniyle işgücünün yapısı

yıllar itibariyle değişim göstermiştir. Sürekli gelişen teknoloji ve çalışma şekillerinin değişmesi, çalışanlar arasında birtakım sınıflandırmalara neden olmuştur. Sanayi toplumunda mavi yakalılar (makine işçisi) varken, 1970 ve 1980'lerde beyaz yakalılar (masa başı işçileri) tanımı ortaya çıkmıştır. 90'lı yılların sonuna gelindiğinde ise, teknolojideki gelişmelere paralel olarak bilgi çağının yeni işçileri, bilgi işçileri ortaya çıkmıştır (Janz & Colquitt, 1997 aktaran Zaim & Koçak, 2010, s. 2986). Bilgi işçileri herhangi bir yerdeki bilgisayar sistemini kullanarak; kendi bilgi, beceri ve deneyimiyle ürün geliştiren ve zenginleştiren, yüksek eğitilmiş, uzmanlık alanına sahip olan, sorumluluk almada yüksek özerklik isteyen ve sorumluluk alanı sadece ofis ile sınırlı olmayan kimselerdir.

1. Bilgi Ekonomisi

Bilgi ekonomisi kavramı, kapsamlı bir ekonomik ve sosyal teori geleneği içinde yer almaktadır (Švarc & Dabić, 2017, s. 160). Bilgi ekonomisi kavramı, bilgi teorisinden (Machlup 1962) post-endüstriyalizm teorilerine (Bell 1973) ve "bilgi toplumu" (Drucker 1969) terimini ortaya atan Drucker'ın fikirlerine kadar uzanan teorilere dayanmaktadır. Bilgi ekonomisi üzerine geniş bir literatür olmasına rağmen, bu kavramın tutarlı bir tanımı ortaya çıkmamıştır (Carlaw ve ark. 2006). En yaygın tanım, OECD (1996) tarafından yapılan ve "bilgi ekonomisini" doğrudan bilgi ve enformasyonun üretimi, dağıtımı ve kullanımına dayanan bir ekonomi olarak çok geniş bir şekilde açıklayan tanımdır.

1.1. Bilgi Ekonomisinin Gelişimi ve Tanımı

Drucker (1993) bu yeni toplum modelini şu şekilde tanımlamaktadır:

"Yeni temel teknolojilerin gelişimiyle bilgi sektörünün, bilgi üretiminin, bilgi sermayesinin ve nitelikli insan faktörünün önem kazandığı, eğitimin sürekliliğinin ön plana çıktığı, iletişim teknolojileri, bilgi otoyolları, elektronik ticaret gibi yeni gelişmelerle toplumu ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal açıdan sanayi toplumunun ötesine taşıyan bir gelişme aşaması yaşayan toplumdur"

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere bilgi toplumunda bilginin üretilmesi ve yayılması oldukça hızlı, üstelik daha verimli bir hale gelmiştir. Bilginin verimliliğindeki artışa paralel olarak her geçen gün yeni teknolojilerin gelişimini de sağlayarak böylece tarihte bir ilk gerçekleşmiş ve bilgi yeni teknolojilerin keşfedilmesine, sürekli gelişen teknolojiler ise yeni bilgilerin keşfedilmesine neden olmuştur.

Günümüzde bilgi, ekonomik performansta enformasyonun, teknolojinin ve öğrenmenin rollerine yeni bir bakışın liderliğinde, verimliliğin ve ekonomik büyümenin yönlendiricisi olarak görülmektedir. İş hayatının ve ekonominin kurallarını değiştiren ve bilgi ekonomisini yaratan gelişmelerin arkasında ise küreselleşme, bilgi teknolojilerinin gelişmesi, yeni ticaret ve

üretim şekillerinin ortaya çıkması gibi bilgiye bağlı değişimler ve dönüşümler bulunmaktadır. Bilgi ekonomileri klasik ekonomik anlayışa ve sistemlere göre bu şekilde nitelenen ekonomik sistemlerde daha yüksek teknolojinin, nitelikli işgücünün, bilgiyi sürekli artırma çabasının, daha çok elektronik sistem ve bilişim alt yapılar üzerinden üretim süreçlerinin gerçekleştiği girişimlerin ve ticari ilişkilerin çok yoğun bir şekilde yapıldığı bir yapı aklı gelmektedir (Kevük, 2006, s. 322). Dolayısıyla bilgi ekonomisi kavramı ancak karakteristik özelliklerine dayalı olarak tanımlanarak açıklanabilen, sanayiye dayalı üretim sistemlerinde yüksek teknolojinin kullanıldığı, Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinin gelişmesi için devlet idaresinin her türlü alt yapıları destekleyerek teşvik ettiği ve bilişim teknolojilerinin sanal alemde yaygın bir şekilde faaliyet gösterdiği yeni ekonomik sistem şeklinde tanımlamak mümkündür. Bilgi ekonomilerinin temel özelliklerine bakıldığında, bu sistemlerin bilgi toplumunun birçok özelliğini içerdiği görülmektedir. Günümüzde imalattan hizmet sektörüne kadar birçok sektörde, bilgi, üretimin en temel unsuru olarak yoğun bir şekilde kullanılmaktadır.

Bilgi ekonomisine geçiş, uzun vadeli ekonomik büyüme, istihdam ve sosyal refahın giderek artan bir şekilde bir ulusun yeni bilgi üretme, uygun hale getirme ve kullanma kapasitesine bağlı olduğunun kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır (Archibugi ve Coco 2005). Şirketler ve bilimsel araştırmalar tarafından üretilen ve ticari olarak uygulanabilir inovasyonlara dönüştürülen teknik ilerlemeler, toplam düzeyde birikmiş teknolojik ilerleme üreten teknolojik değişiklikleri yönlendirdiği ve bunun da ulus için ekonomik büyüme ve sosyal refah yarattığı düşünülmektedir (Švarc & Dabić, 2017, s. 162). Bu geçiş aynı zamanda teknolojik değişimin evrimsel teorisinde (Nelson ve Winter 1982) ve bilgi, öğrenme ve iş liderleri arasındaki etkileşimlerin yeniliğe elverişli koşulları kolaylaştırdığı "yenilik sistemleri"nde (Lundvall 1992; Freeman 1988) tanımlanan araştırma, eğitim ve yenilikten oluşan bilgi üçgenine de bağlıdır.

1.2. Bilgi Ekonomisinin Özellikleri

Bilgi ekonomisi, bilgi ve becerilerin ekonomik büyümenin temel itici gücü haline geldiği bir ekonomik modeldir. Bu ekonomi modelinde, maddi varlıklar yerine insan sermayesi, teknoloji ve yenilikçilik ön plandadır. Bilgi ekonomisinin ayırt edici özellikleri arasında yüksek eğitilmiş ve yetkin iş gücüne duyulan ihtiyaç, güçlü bilgi ve teknoloji altyapısı, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, maddi olmayan varlıkların (patentler, telif hakları) değeri ve bilgi yönetimi süreçleri yer almaktadır. Bu özellikler, bilgi ekonomisinin dinamiklerini belirler ve ülkelerin küresel rekabet gücünü artırmada önemli bir rol oynar. Sanayi sonrası toplumun bilgiye dayalı ekonomik yapısını tanımlarken kullanılan bilgi ekonomisi kavramının içinde

barındırdığı temel özellikler şu şekilde sınıflandırılmaktadır (Kevük, 2006, s. 326-330):

Özellik	Açıklama
1. Yeni Bir Ekonomi	Bilgi ekonomisi, bilgi yaratımının hem bilgi işçileri hem de tüketiciler tarafından gerçekleştirildiği bir sistemdir. Bilginin tüm ekonomik faaliyetlere entegre edilmesi, bu ekonominin belirleyici özelliğidir.
2. Dijital Ekonomi	Bilgi ekonomisi, bilgi, ses, yazı ve görüntü gibi her tür bilginin bilgisayar ağlarıyla iletildiği bir sistemdir. Bilginin dijitalleşmesi, ekonomiyi hızlandırır ve genişletir.
3. Sanallaşma:	Sanallaşma, ekonomik yapıyı ve kurumların işleyişini değiştirerek, ekonomik faaliyetleri yeniden şekillendirir. İnternet üzerinden yapılan alışverişler bu dönüşümün bir örneğidir.
4. Ağ Ekonomisi	Bilgi ekonomisi, iletişim ağlarıyla entegre olmuştur. Bu ağlar, küçük işletmelere büyük ölçekli işletmelerin avantajlarını sunarken, büyük işletmelere de çeviklik ve esneklik kazandırır.
5. Araçların Azalması	Dijital iletişim ağları, üretici ve tüketici arasındaki aracılığı ortadan kaldırarak doğrudan temas sağlar. Bu, otel ve havayolu rezervasyonlarında olduğu gibi birçok sektörde görülmektedir.
6. Üçlü Sektör	Bilgi ekonomisinin ana sektörü, bilgisayar, iletişim ve eğlence sanayilerinin birleşiminden oluşan yeni medya sektörüdür. Bu sektör, diğer tüm sektörlerin refah yaratmasına yol açar.
7. Yenilik Temelli Ekonomi	Bilgi ekonomisi, sürekli yenilik ve yaratıcılıkla tanımlanır. Başarılı ürünlerin geliştirilmesi ve eski ürünlerin modasının geçirilmesi, bu ekonominin temel ilkelerindedir.
8. Üretici ve Tüketici Farkının Belirsizleşmesi	Bilgi ekonomisinde tüketiciler, üretim sürecine doğrudan katkıda bulunabilirler. Müşteri isteklerine göre üretim, kitlesel üretimin yerini almıştır.
9. Hız Ekonomisi	Bilgi ekonomisi, dijital verilere dayalı olduğu için hızın anahtar bir değişken olduğu bir sistemdir. Ürün yaşam süreleri kısılırken, işletmeler gerçek zamanlı bilgi akışına hızlı tepki verirler.
10. Küresel Ekonomi	Bilgi ekonomisi, ekonomik duvarların önemli ölçüde ortadan kalktığı ve küresel bir çevrenin hakim olduğu bir sistemdir. Bu ekonomi, yerel, ulusal ve uluslararası sınırları aşar.
11. Sosyal Problemler	Bilgi ekonomisi, güç, güvenlik, eşitlik ve iş hayatı kalitesi gibi konularda yeni sosyal sorunlar doğurur.

	Teknolojinin hızlı dönüşümü, bazı sektörlerde direnişle karşılaşabilir.
12. Bilgi Malları	Bilgi ekonomisinde bilgiye dayalı veya bilgi yoğun mallar ortaya çıkar. Bu malların marjinal maliyeti sifira yaklaşır ve tüketimde rekabet ortadan kalkar.
13. Sürtüşmesiz Ekonomi	İnternet ekonomisi ile özdeşleşen bilgi ekonomisi, mal ve hizmet alıcıları ile satıcıları arasındaki maliyetleri büyük ölçüde azaltır.
14. Üretim Miktarı ve Maliyet	Bilgi ekonomisinde, üretim miktarı arttıkça üretim maliyeti azalmaktadır. Bu, elektronik yolla dağıtılabilen ürünler için özellikle geçerlidir.
15. Katma Değer	Bilgi ekonomisi, bilgi yaratımının daha fazla katma değer sağladığı bir sistemdir. Yeni buluşlar ve uyarlamalar, sürekli öğrenme ve yenilik döngüsünü teşvik eder.
16. Şebeke Ekonomisi	Şebeke ekonomisi, bilgi teknolojileri ve iletişim gibi alanlarda dışsallıkların değerini artıran bir yapıya sahiptir. Şebekeye yeni uç noktalar eklendikçe, sistemin toplam değeri artar.

Tablo-1. Bilgi Ekonomisinin Temel Özellikleri

Burada bahsedilen özelliklerin de ortaya koyduğu gibi, bilgi ekonomisi, modern ekonomik faaliyetlerin dinamiklerini köklü bir şekilde değiştiren bir paradigma kaymasıdır. Bilgi ekonomisinin temel bileşenleri arasında, fiziksel girdilerden veya doğal kaynaklardan ziyade entelektüel yeteneklere daha fazla güvenilmesi ve Ar-Ge laboratuvarından fabrika zeminine ve müşterilerle ara yüze kadar üretim sürecinin her aşamasına iyileştirmelerin entegre edilmesine yönelik çabalar yer almaktadır. Bu değişiklikler, gayri safi yurtiçi hasılanın "maddi olmayan" sermayeye atfedilebilen artan nispi payına yansımaktadır (Abramovitz & David 1996). Bu ekonomik modelde, bilgi ve teknoloji, ekonomik büyümenin ana itici gücü haline gelmiştir. Örneğin, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yoğun olduğu teknoloji firmaları, sürekli yenilik yaparak ve yeni ürünler geliştirerek piyasada rekabet avantajı sağlamaktadır. Apple'ın iPhone serisi, her yeni modelle birlikte eski modellerin hızla demode olduğu ve tüketicilerin sürekli yeni ürünlere yöneldiği bir durumu örneklemektedir. Bu, bilgi ekonomisinin yenilik ve yaratıcılık temelli olduğunu göstermektedir.

Bilgi ekonomisinin dijital ve küresel yapısı, ekonomik faaliyetlerin hızla ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanır. İnternet ve dijital iletişim araçları sayesinde, işletmeler ve tüketiciler arasındaki araçlar ortadan kalkmakta ve doğrudan etkileşim sağlanmaktadır. Örneğin, Amazon gibi e-ticaret platformları, geleneksel perakende araçlarının rolünü minimize ederek, tüketicilere hızlı ve doğrudan ürün teslimatı yapmaktadır. Ayrıca, bilgi ekonomisinin küresel niteliği, firmaların dünya çapında müşteri

tabanlarına ulaşmalarını ve uluslararası pazarlarda rekabet etmelerini kolaylaştırmaktadır. Bu durum, yerel ekonomiler arasındaki sınırları kaldırarak, tek bir küresel ekonominin oluşumuna katkıda bulunmaktadır.

Teknik ve bilimsel ilerlemenin hızlanmasına katkıda bulunan bilgi yoğun faaliyetlere dayalı üretim ve hizmetler (Powell & Snellman, 2004, s. 199) olarak tanımlanan bilgi ekonomisi, inovasyonun, bilgi paylaşımının ve bilgiye dayalı ekonomik faaliyetlerin ön planda olduğu bir ekonomik sistemdir. Bu sistemde, bilgi ve teknoloji, ekonomik büyüme ve rekabet gücünün temel belirleyicileri haline gelmiştir. Bilgi, tükenmez bir kaynak olup, paylaşımı ekonomiye değer katar. Firmalar bilgi paylaşımından değer elde ederken, rakiplere fayda sağlamamak için dış paylaşımı sınırlayabilirler. Bilgi ekonomisinde kodlanmış bilgi ile bireysel deneyim ve beceriye dayalı örtük bilgi arasında bir ayırım yapılır. Gelişmiş ekonomilerde bilgiye dayalı endüstriler ve örgütler, GSYİH ve istihdamın büyük bir kısmını oluşturacak duruma gelmiştir (Brinkley, 2006, s. 5-6). Dolayısıyla bilgi ekonomisi, yeni teknolojilerle bilginin depolanması, paylaşılması ve analiz edilmesi sayesinde firmaların rekabet avantajı elde etmesini sağlayan ve bilgi paylaşımının ekonomik büyümeyi artırdığı bir sistemdir.

1.3. Bilgi ve Yenilik Odaklı Bir Ekonomi İnşa Etmek İçin Ne Yapmalı?

Dünya Bankası'nın 2020 yılında yayınladığı bir rapora göre, bilgi ve inovasyon odaklı yaklaşımın temel politika bileşenleri arasında iş ve yönetim ortamının iyileştirilmesi, yüksek kaliteli eğitim ve öğretim sistemlerinin kurulması, inovasyon ikliminin teşvik edilmesi ve dinamik bir bilgi toplumunun oluşturulması yer almaktadır. Buna ek olarak, ekonomik çeşitlendirme adına büyüme sektörlerinin ve alanlarının ortaya çıkmasını teşvik etmek de önemlidir. Tüm bunlar daha geniş bir uluslararası iş birliği ve bölgesel entegrasyon stratejisi dahilinde gerçekleştirilirse daha güçlü olacaktır. Dünya Bankası bahse konu raporda bilgi ekonomisi sisteminin işler bir biçimde varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan bir dizi politika dayanağından bahsetmektedir. Bunlar;

İş dünyası dostu reformların yürürlüğe konması ve yönetişimin iyileştirilmesi: Sağlam makroekonomik politikalar, iyi yönetim ve iş dostu bir iklim, bilgiye dayalı stratejiler için temel sağlar; bu durum neredeyse tüm kalkınma stratejileri için geçerlidir. Bilgi ekonomisine etkili bir geçiş yapabilmek için iş ortamını iyileştirmeye devam etmek, iş kurulumunu teşvik etmek ve yabancı yatırımı çekmek gereklidir; bu ikisi birlikte büyümeyi ve rekabetçiliği artırır. Bilgi ekonomisine geçmek isteyen hükümetler, bürokrasiyi azaltarak, girişimi engelleyen düzenlemeleri ortadan kaldırarak ve iktidara yakın grupların haksız ayrıcalıklarını kaldırarak girişimcilik iklimini iyileştirmek için politikalar uygulamalıdır. Bununla birlikte ticaret kanalları genişletilmeli, gümrük engelleri azaltılmalı ve teknoloji alışverişleri kolaylaştırılmalıdır (Chauffour 2013). Lojistik

platformlar iyileştirilmeli, özel sanayi bölgeleri kurulmalıdır. Son olarak işgücü piyasaları, yüksek katma değerli işlerin sınırlı olması nedeniyle düşük verimlilikte çalışır. Yeteneğin kamusal sektöre yönlendirilmesi, genel verimliliği düşürür. Bilgi ekonomisine geçişte işgücü piyasalarının katma değer üretebilecek yapıda yeniden planlanabilmesi için düzenleyici ve kültürel değişiklikler gereklidir.

Daha fazla ve daha iyi eğitim sağlamak: Eğitim, bilgi ve yenilik odaklı bir ekonominin anahtar unsurudur. Hükümetler, eğitim sistemini erken çocukluk döneminden başlayarak iş piyasası ile daha sıkı ilişkilendirmeli, yaratıcı ve eleştirel düşünmeyi teşvik eden temel becerileri geliştirmelidir. Özellikle teknik ve mesleki eğitim, bilim ve teknoloji alanlarında reform gerekmektedir. Ayrıca, kamu ve özel sektör iş birliği ile yeni finansman kaynakları sağlanmalı ve eğitim sistemi sonuç odaklı bir yapıya kavuşturulmalıdır. Eğitim anlayışındaki dönüşüme örnek verilebilecek ülkelerden birisi Ürdün olmuştur. Ürdün'ün Bilgi Ekonomisi İçin Eğitim Reformu programı, 10 yıllık ve çoklu başışçı destekli kapsamlı bir eğitim reformu girişimidir. İlk aşama (2003-09), genel eğitim sistemi reformlarına odaklanırken, ikinci aşama (2006-10) bilgi ekonomisine katılım için gerekli beceri seviyesini artırmayı hedeflemiştir. Bu reformlar sonucunda, Ürdün 2010 yılında Orta Doğu ve Kuzey Afrika'nın en yüksek okuryazarlık oranına sahip ülkesi olmuştur ve 2006'da ilkökul ve ortaokul brüt kayıt oranları sırasıyla %98 ve %97'ye ulaşmıştır. 2008 Ulusal Bilgi Ekonomisi Değerlendirmesi, matematik, fen bilimleri ve okumada net iyileşmeler göstermiştir (Bannayan ve diğerleri, 2012).

Teknolojik yenilik ve iyileştirmeyi teşvik etmek: Bilgi egemen ekonomilerde akademik araştırmaları geliştirmeye, kuluçka merkezleri ve teknoloji parkları gibi yenilik siteleri oluşturmaya odaklanılmalıdır (Kalça, Dindaroğlu & Bal, 2017, s. 486). Genellikle bu çabalar yönetim ve finansman sorunları nedeniyle düzensiz sonuçlar vermiştir. Yeniliği teşvik etmek için politikaların teknik ve finansal destek yoluyla girişimcileri desteklemesi, araştırma yapılarını ekonomik ihtiyaçlarla uyumlu hale getirmesi ve üniversite-sanayi iş birliğini teşvik etmesi gerekmektedir. Ayrıca, çok uluslu şirketler ve diaspora ağıları aracılığıyla küresel bilgi ve teknolojiden yararlanmak, yerel teknolojik yetenekleri artıracaktır.

Bir bilgi toplumu geliştirmek: Bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) yapılan yatırımlar, bilgi ekonomisine geçişin önemli göstergelerindedir. Mobil telefonculukta sağlanan büyüme önemli bir başarıya işaret ederken, internete erişim oranları ülkelerin gelişim göstergelerindedir. BİT kullanımının artması, ekonomik dışa açıklığı ve rekabet gücünü artırma potansiyeline sahiptir, ancak genişbant erişimi ve uluslararası bant genişliği gibi altyapı zorlukları bu potansiyeli sınırlamaktadır. Hükümetlerin e-devlet uygulamalarını daha da geliştirmesi ve BİT becerilerini güçlendirmesi,

işgücü verimliliğini artırarak ve istihdam olanaklarını genişleterek ekonomik kalkınmaya katkıda bulunabilir (Kelleci, 2003, s. 9-16).

Gelecek vaat eden sektörlerin gelişimini kolaylaştırmak: Bilgi ve yenilik odaklı ekonomiye etkili bir geçiş için geniş kapsamlı ekonomi reformları gereklidir. Ancak, büyüme ve istihdam yaratma potansiyeli yüksek olan sektörlerle özel çaba göstermek de önemlidir. Dünyanın en iyi uygulamalarından bilgi edinerek, mevcut durum karşılaştırmalı ve ülkelerin kendilerine özgü avantajları rekabet avantajına dönüştürülmelidir. BİT endüstrilerindeki fırsatlarının yanı sıra, sağlık turizmi, yaratıcı endüstriler ve yeşil enerji gibi birçok umut vadeden bilgiye dayalı sektörlerde potansiyel bulunmaktadır. Sektörel gelişim için, bilgi ekonomisinin çeşitli bileşenlerinde koordineli önlemler gereklidir. Bunların bazıları; çekici bir iş ortamı, yeterli eğitim programları, teknolojiyi yakalama ve yenilik yapma kapasitesi, BİT'ler için iyi altyapı ve ulaşım gibi geleneksel alanlar için de iyi altyapı olarak değerlendirilebilir. Örneğin FAS'ın hayata geçirdiği Marakeş İnovasyon Girişimi, Fas'ın araştırma ve geliştirme alanındaki varlığını güçlendirmeyi hedefleyen kapsamlı bir stratejidir. Özellikle biyoteknoloji, bilgi ve iletişim teknolojileri, malzeme bilimi, nanobilim ve nanoteknolojiler gibi ileri teknoloji alanlarında patentler ve yenilikçi girişimler için hedefler belirlenmiştir. Politika öncelikleri arasında, inovasyona dayalı rekabet gücünün artırılması, teknoloji üretiminin teşvik edilmesi, üniversitelerin AR-GE kapasitelerinden yararlanılması ve inovasyon ve girişimcilik kültürünün güçlendirilmesi yer almaktadır. Ayrıca, inovasyon şehirleri oluşturulması, AB inovasyon programlarıyla iş birliği yapılması ve AR-GE fonlamasının GSYİH'nin %2'sine kadar artırılması, bunun %25'inin özel kaynaklardan sağlanması gibi adımlar da planın önemli unsurlarıdır (Dünya Bankası, 2020, s.30).

2. Bilgi İşçileri

“Bilgi işçisi” terimi 1959 yılında Peter Drucker tarafından Yarının Simgesel Yapıları adlı kitabında beyaz yakalı çalışanın yeni bir yinelemesi olarak ortaya atılmıştır. Drucker, 21. yüzyıla gelindiğinde herhangi bir kuruluş için en değerli varlığın bilgi çalışanlarının üretkenliği olacağını savunmuştur. 1999 yılında Harvard Business Review'da yayınlanan bir makalesinde Drucker, insanların iyi oldukları ve yeteneklerine uygun işleri yaptıklarında, bilgi ekonomisinde daha başarılı bir kariyere sahip olmakla kalmayıp, nihayetinde kuruma daha fazla değer katabileceklerini belirtmiştir. O dönemde Drucker, iş türünün, el emeği kullanılan mavi yakalı işlerden, çalışanların görevleri oluşturmak ve yürütmek için entelektüel becerilerine ve bilgilerine dayanan beyaz yakalı işlere nasıl kaydığını görmüştür. Drucker, bilgi teknolojisine ve değerli becerileri bilgileri olan yeni bir çalışan sınıfına doğru yaklaşan kaymayı öngörmüştür.

Alvin Tofler'e atfedilen ancak kendisinin "The Future Shock" isimli kitabını yazarken röportaj yaptığı bir psikologdan aktardığı bir sözde yarının cahilleri "okuma yazmayı bilmeyenler değil; bilgiye nasıl erişebileceğini bilmeyenler" olarak tanımlanmaktadır (1971, s. 414). Toffler'in aktardığı bu tespit bir yaklaşımı ifade etmesi bakımından önemlidir; modern çağda başarılı olabilmek için sadece okuma-yazma bilmek yeterli değildir; bilgiye nasıl erişileceğini ve bu bilginin nasıl değerlendirileceğini bilmek esastır. Bilgiye erişim yollarını bilmek, bireylerin sürekli değişen ve gelişen bilgi dünyasında güncel kalmalarını ve etkili bir şekilde bilgiye dayalı kararlar almalarını sağlar. En yalın hali ile temel sermayeleri bilgi olan çalışanlar (Davenport, 2005) olarak tanımlanan bilgi işçileri, bilgi ekonomilerinde geçerli sermayeyi nasıl elde edeceğini ve bu sermaye ile nasıl katma değer üreteceğini bilen bireylerdir. Bilgi işçisini sermayelerinin bilgi oluşu temelinde ele alan yaklaşımlar, bilgi ürünlerinin üretilmesi ve dağıtılması zincirine dahil olan tüm işçileri bilgi işçisi olarak sınıflandırır (Mosco & McKercher, 2007). Bilgi işçileri böyle geniş bir örneklem üzerinden ele alındığında, bilgi ekonomisini de o ekonomi içerisinde varolan çalışanlar bakımından tanımlamak mümkün olabilir. Bilgi ekonomisini bilgi çalışanları açısından tanımlamanın sektörler arası olma avantajı vardır, dolayısıyla endüstriyel tanımların eksikliklerini ortadan kaldırır. Öte yandan bu bakış açısı kimin bilgi çalışanı olduğuna dair üzerinde anlaşılabilir veya doğrudan bir tanımın bulunmaması dezavantajına sahiptir. Ancak Brinkley (2006, s. 16)'in önerdiği gibi bilgi işçileri olarak ele alınan belirli çalışan gruplarından bahsetmek mümkündür;

- İlk üç standart mesleki sınıflandırmada (yöneticiler, profesyoneller, yardımcı profesyoneller) çalışan herkes
- Diploma veya eşdeğer niteliklerle belirtilen üst düzey becerilere sahip herkes
- Bilgisayar yardımıyla uzman düşünme ve karmaşık iletişim becerileri gerektiren görevleri yerine getiren herkes.

Yukarıdaki sınıflandırmada örneklendirilen meslek grupları, bilgi yoğun sektörlerle ilişkilendirebilecek türden işleri, özellikle de profesyonel veya teknik nitelikler gerektiren ve çok sayıda iyi eğitilmiş mezunu içeren işleri kapsamaktadır. Ancak bu sınıflandırma yapılırken, yukarıdaki grupları kurumsal şirketler veya holding yapıları üzerinden değerlendirmek daha doğru olacaktır. Bu işletmelerin imalat sanayi faaliyetleri açısından konumu üretim değeri ve katma değer kriterleri açısından daha fazla üretim değeri ve katma değere sahip olduğu görülmektedir (Temurçin & Aldırmaz, 2017, s. 56). Bir mahalle bakkalı ya da köşedeki sandviç dükkanının yöneticisini bilgi işçisi olarak tanımlamak oldukça zorlama bir yaklaşım olacaktır.

Bu sınıflandırmanın da ortaya koyduğu gibi işletmeler inovasyonu teşvik etmek, sorunları çözmek ve personeli yönetmek için bilgi işçilerinden

faydalanmaktadır. Ancak bilgi ekonomisine geçişi tamamlayamamış toplumlarda çoğu zaman, bu vasıflı çalışanlar günlük görevleri veya işin bürokrasisini yönetmekle uğraşır ve yaratıcı düşünmeye daha az zaman ayırırlar. Bilgi çalışanları şirketten ayrıldıklarında, işletmeler başka bir zorlukla karşı karşıya kalırlar: faydalarını şirket geneline yaymak için bilgilerini belgelemek, paylaşmak ve saklamak için bir yol bulmak. Bilgi çalışanlarının becerilerinden, yaratıcılıklarından ve iç görülerinden en iyi şekilde yararlanmak, şirket verilerinin entegrasyonundan iyi belgelenmiş süreçlerin uygulanmasına kadar özenli bir iş yönetimi gerektirir.

Bilgi çalışanı, uzmanlığı, eleştirel düşüncesi ve kişiler arası becerileriyle kurum için değer yaratan profesyoneldir. Genellikle yeni ürün veya hizmetler geliştirmek, sorun çözmek veya daha iyi iş sonuçları sağlayacak stratejiler ve eylem planları oluşturmakla görevlidirler. Bilgi çalışanları resmi bir eğitime veya önemli bir deneyime sahiptir, yetenekli iletişimcilerdir ve değişen çalışma ortamına uyum sağlayabilir ve öğrenebilirler. Bilgi çalışanları, gelişen dijital iş yerinin önemli bir parçasıdır. Bilgi çalışanlarının çevikliği ve esnekliği kuruluşların iş birliğini geliştirmelerine ve teknolojik gelişmelerden büyük küresel olaylara kadar değişikliklere hızla yanıt vermelerine yardımcı olabilir (IBM Education, 2003).

Bugün bilgi işçileri, özel bilgi alanlarına bakılmaksızın, kurumların işleyişindeki sorunları çözmeye yardımcı olmak ve başarıyı artırmak için, bilgiyi üretmek, paylaşmak, öğretmek ve uygulamak gibi görevleri yerine getirmektedir. Bilgi işçilerinin bu amaçla kurumlarda gerçekleştirdiği görevlerden bazıları şunlardır (Indeed, 2022):

- Departmanlar, ekipler veya projeler için bütçeleri denetlemek
- Üretkenliği en üst düzeye çıkarabilmeleri için ekip üyelerini yeni teknolojiler veya teknikler konusunda eğitmek
- Hedeflere ulaşmak için görevleri yerine getirmek üzere bir eylem planı stratejisi oluşturmak
- Stratejik planın uygulanmasının izlenmesi ve gerektiğinde ayarlamaların yapılmasını sağlamak
- Proje teslim tarihlerine uymalarını sağlamak için diğer çalışanlar arasında görevleri delege etmek
- Ekip üyelerinin soru sorması, sorunları ele alması ve belirli bir görevle ilgili onay alması için bir kaynak olarak hareket etmek
- Bir projeye dahil edilecek en iyi yöntemleri, malzemeleri ve diğer öğeleri belirlemek için araştırma faaliyetlerini gerçekleştirmek
- Bir projenin ilerleyişi ve ihtiyaçları hakkında karar verilmesine yardımcı olmak için verileri analiz etmek
- Ekip üyelerinin hedeflerine ulaşmasını engelleyen sorunları çözmek için beyin fırtınası yapmak

- Bir projenin ihtiyaçları hakkında daha fazla bilgi edinmek için diğer profesyonellerle ağ oluşturmak
- Pazar trendlerini belirlemek ve bunları ekiplerinin çalışmalarına nasıl uygulayacaklarını bulmak

Reinhardt ve diğerleri (2011)'nin kurumlarda bilgi işçilerinin rollerini ve eylemlerini anlamak için gerçekleştirdiği araştırma sonucunda bilgi işçilerini tanımlayan bazı temel kıstaslar elde edilmiştir. Çalışmada bilgi işçileri etkili iletişim becerilerine, bilgiyi eleştirel bir şekilde değerlendirme ve analiz etme yeteneğine ve sürekli öğrenerek kendini geliştirme güdüsüne sahip çalışanlar olarak ele alınmıştır. Ayrıca bilgi işçilerinin işlerinde motive olmaları için içsel motivasyon unsurlarının (örneğin, işin anlamı, kişisel gelişim) önemli olduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla bilgi işçileri için iş tatmini, performans ve iş kalitesi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Buna göre bilgi işçileri aşağıda kavramsallaştırılan konular çerçevesinde farklılaşmaktadır;

- **Rol Dağılımı:** Bilgi işçilerinin birden fazla rol üstlendiği tespit edilmiştir. Bu roller arasında bilgi üreticisi, bilgi paylaşımcısı, bilgi yöneticisi ve bilgi kullanıcıları gibi çeşitli roller bulunmaktadır.
- **Eylemler:** Bilgi işçileri, bilgiyi arama, işleme, paylaşma ve uygulama gibi temel eylemleri yerine getirmektedir. Bu eylemler, bilgi işçilerinin verimliliğini ve etkinliğini artırmaktadır.
- **İş birliği:** Bilgi işçilerinin genellikle iş birliği içinde çalıştığı ve ekip çalışmasının önemli olduğu bulunmuştur. Özellikle karmaşık projelerde bilgi işçilerinin birbirleriyle etkileşimi kritik bir rol oynamaktadır.
- **Teknoloji kullanımı:** Bilgi işçilerinin, işlerini gerçekleştirmek için çeşitli teknolojik araçları yoğun bir şekilde kullandığı belirlenmiştir. Bu araçlar arasında e-posta, çeşitli yazılımlar ve bilgi yönetim sistemleri yer almaktadır.
- **Zorluklar:** Bilgi işçilerinin karşılaştığı başlıca zorluklar arasında bilgi yoğunluğu, bilgiye erişim sorunları ve sürekli değişen bilgi ortamı bulunmaktadır.

Sonuç Yerine

Bilgi ekonomisinin en belirgin özelliklerinden biri, bilginin ekonomik değeri ve üretim sürecindeki merkezi rolüdür. Geleneksel üretim faktörleri olan toprak, emek ve sermayeye ek olarak bilgi, artık dördüncü bir üretim faktörü olarak kabul edilmektedir. Bilgi ekonomisi, bilgiye dayalı mal ve hizmetlerin üretimini, dağıtımını ve tüketimini teşvik eden bir ekonomik modeldir. Bu model, yüksek katma değerli ürünlerin ve hizmetlerin ortaya çıkmasını sağlamakta ve ekonomik büyümeyi hızlandırmaktadır.

Bilgi ekonomisinin ortaya çıkışı, 20. yüzyılın ikinci yarısında, özellikle bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) gelişmelerle hız kazanmıştır. Bu süreçte, dijitalleşme ve internetin yaygınlaşması, bilgiye erişim ve paylaşımı kolaylaştırmış, ekonomik faaliyetlerin coğrafi sınırlarını ortadan kaldırmıştır. Bilgi ekonomisi, sanayi toplumunun yerini alarak, bilgi toplumu olarak adlandırılan yeni bir sosyal ve ekonomik yapının temelini atmıştır.

Bilgi ekonomisi, ekonomik yapıda köklü değişiklikler meydana getirmiştir. Geleneksel sanayi sektörlerinin yerini, bilgiye dayalı sektörler almaya başlamıştır. Bu dönüşüm, istihdam yapısında da önemli değişikliklere yol açmış, bilgi işçileri olarak adlandırılan yeni bir iş gücü sınıfının ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bilgi işçileri, yüksek nitelikli, yaratıcı ve yenilikçi bireylerden oluşmakta ve ekonomik değeri yüksek olan bilgiye dayalı işler yapmaktadır. Bu işçiler, bilgi üretimi, işlenmesi ve yayılımı süreçlerinde kritik roller üstlenirler. İş gücü piyasasında, bilgi işçilerine duyulan talep sürekli artmakta ve bu durum, eğitim sistemlerinin ve mesleki eğitim programlarının bilgi ekonomisinin gereksinimlerine uygun şekilde yeniden yapılandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bilgi işçileri, ekonomik kalkınmanın lokomotifleri olarak görülmektedir. Bu işçiler, teknolojik yeniliklerin ve dijital dönüşümün öncüleri olup, işletmelerin rekabet gücünü artırmada ve verimliliklerini yükseltmede önemli katkılar sağlamaktadır. Bilgi işçilerinin etkin ve verimli çalışabilmeleri için, iş yerlerinde uygun çalışma koşullarının sağlanması, sürekli eğitim ve gelişim imkanlarının sunulması gerekmektedir. Bu gereklilik kurumlar için işveren markası olabilmeyi önemini ortaya koymaktadır. Çünkü işveren markalama süreci, açıklık ve güvenilirliğin esas alındığı bir marka işareti yaratmaya çalışarak, sahip olunan şirket ve iş profiline bağlı stratejiler doğrultusunda sürdürülmektedir (Ünal, 2024, s. 117). Böylelikle bilgi işçilerinin kendilerine özgü ihtiyaç ve gereksinimleri kurum politikası ile bağdaştırılabilecektir.

Bilgi ekonomisi, ekonomik büyüme ve kalkınma üzerinde olumlu etkiler yaratmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerine yapılan yatırımlar, verimliliği artırmış, yeni iş ve gelir olanakları yaratmıştır. Bununla birlikte, bilgi ekonomisinin sosyal etkileri de göz ardı edilemez. Bilgiye erişimde yaşanan eşitsizlikler, dijital uçurum olarak adlandırılan yeni bir sosyal sorunu beraberinde getirmiştir. Bilgiye erişim imkânlarının adil bir şekilde dağıtılması, bilgi ekonomisinin sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Bunun bir ülke için anlamı, yerler ve insanlar arasındaki uçurumun artmadığı, her yerde eşit gelişmenin mümkün hale getirildiği durumlar

dışında ne ekonomik ne toplumsal ne de başka şekillerde kalkınmanın gerçekleştirilmesinin pek mümkün olmadığıdır (Temurçin vd., 2018, s.486).

Bilgi ekonomisinin gelecekteki gelişimi, büyük ölçüde teknolojik yeniliklere ve dijital dönüşüme bağlı olacaktır. Yapay zeka, büyük veri, nesnelerin interneti gibi ileri teknolojiler, bilgi ekonomisinin sınırlarını daha da genişletecek ve yeni fırsatlar yaratacaktır. Bu teknolojilerin ekonomik ve sosyal etkilerini doğru yönetmek, bilgi ekonomisinin sürdürülebilirliğini sağlamak açısından hayati önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, bilgi ekonomisi, modern toplumların ekonomik ve sosyal yapılarında derin değişikliklere yol açmış ve gelecekte de bu dönüşüm sürecini hızlandıracaktır. Bilgiye dayalı ekonomik faaliyetlerin artması, bilgi işçilerinin önemini artırmakta ve bilgiye dayalı yeni sektörlerin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Ancak, bilgi ekonomisinin yaratacağı fırsatlar kadar, dijital eşitsizlikler ve bilgiye erişim sorunları gibi zorluklar da dikkatle ele alınmalı ve çözüm yolları üretilmelidir. Bilgi ekonomisinin başarılı bir şekilde yönetilmesi, toplumsal refahın artırılması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Abramovitz M, David PA. (1996). Technological change and the rise of intangible investments. The U.S. economy's growth-path in the twentieth century. In *Employment and Growth in the Knowledge-Based Economy*, pp. 35–60. Paris: OECD
- Archibugi, D., & Coco, A. (2005). Is Europe becoming the most dynamic knowledge economy in the world?, *Journal of Common Market Studies*, 43(3), 433–459.
- Aslan, Ö. (2010). Yeni ekonomi: özellikleri ve endüstrileri. *Journal of Social Policy Conferences*(52), 299-318.
- Bannayan, Haif, Juliana guaqueta, Osama Obeidat, Harry Anthony Patrinos, and emilio Porta. (2012). "The Jordan education initiative: a multi-stakeholder partnership model to support education reform." Policy Research Working Paper 6079, World Bank, Washington, DC.
- Bell, D. (1973). *The Coming of Post Industrial Society*. New York: Basic Books.
- Brinkley, I. (2006). *Defining The Knowledge Economy*. London: The work foundation.
- Carlaw, K., Oxley, L., Walker, P., Thorns, D., & Nuth, M. (2006). Beyond the hype: intellectual property and the knowledge society/knowledge economy. *Journal of Economic Surveys*, 20(4), 633–690.

- Chauffour, Jean-Pierre. 2013. From Political to Economic Awakening in the Arab World: The Path of Economic Integration. Washington, DC: World Bank.
- Cohendet, P., F. Kern, B. Mehmanpazir and F. Munier (1999), Knowledge coordination, competence creation and integrated networks in globalised firms. *Cambridge Journal of Economics*, 23, 225-41.
- Davenport, Thomas H. (2005). Thinking For A Living: How to Get Better Performance and Results From Knowledge Workers. Boston: Harvard Business School Press. ISBN 1-59139-423-6.
- Drucker, P. (1969). The Age of Discontinuity: Guidelines Tto Our Changing Society. New York: Harper & Row.
- Drucker, Peter F. (1993), Kapitalist Ötesi Toplum. Çeviren: Belkıs Çorakçı. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Drucker, P. (1959) The Landmarks of Tomorrow. Harper and Row, New York.
- Erkan, H. (1998), Bilgi Toplumunu ve Ekonomik Gelişme. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Freeman, C. (1988). Japan: A new national system of innovation? İçinde G. Dosi vd. (Ed.), Technical change and economic theory (pp. 330-348). London: Pinter Publishers.
- Gürdal, O. (2004). Bilgi ekonomisi ve/veya yeni ekonomi'nin reddettikleri. *Bilgi Dünyası*, 5(1), 48-73.
- Indeed. (2022, Haziran 25). *Indeed.com*. <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/what-is-knowledge-worker> adresinden alındı
- Kalça, D, Atasoy, A. (2008). Ekonomik Büyüme Aracı Olarak Bilgi Yayılımları Ve İnovasyon. *Bilgi Ekonomisi Ve Yönetimi Dergisi*, 3 (2), 95-110.
- Kalça, A., Dindaroğlu, Y., & Bal, B. (2017). Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Özelinde Akademik Filiz İşletmelerin Kuruluşunu Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi: Türkiye Örneği. *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 485-500.
- Kavak Çeken, Ç. (2016). Türkiye'nin Bilgi Ekonomisi Performansı. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(34), 99-139.
- Kavak, Ş. (2008). Bilgi Ekonomisinin Yarattığı Değişimler Doğrultusunda Türkiye'nin Mevcut Durum Analizi. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .

- Kelleci, M. A. (2003). Bilgi Ekonomisi, İşgücü Piyasasının Temel Aktörleri ve Eşitsizlik: Eğilimler, Roller, Fırsatlar ve Riskler. Ankara: T.C. Devlet Planlama Teşkilatı.
- Kevük, S. (2006). Bilgi Ekonomisi. *Journal of Yasar University*, 1(4), 319-350.
- Mermer, İ. E. (2019). Avrupa Birliği Ve Türkiye’de Kentsel Kalkınma: İstanbul-Frankfurt Örneği. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mosco, V.; McKercher, C. (2007). "Introduction: Theorizing Knowledge Labor and the Information Society". *Knowledge Workers in the Information Society*. Lanham: Lexington Books. pp. vii-xxiv.
- Powell, W. W., & Snellman, K. (2004). The Knowledge Economy. *Annual Review of Sociology*(30), 199-220.
- Reinhardt, W., Schmidt, B., Sloep, P. and Drachsler, H. (2011), Knowledge Worker Roles and Actions—Results of Two Empirical Studies. *Know. Process Mgmt.*, 18: 150-174. <https://doi.org/10.1002/kpm.378>
- Švarc, J., & Dabić, M. (2017). Evolution of the Knowledge Economy: a Historical Perspective with an Application to the Case of Europe. *J Knowl Econ*(8), 159-176 DOI: 10.1007/s13132-015-0267-2.
- Temurçin, K., & Aldırmaz, Y. (2017). The Structure, Development and Spatial Distribution of Industrial Activities in Turkey. *Studies of the Industrial Geography Commission of the Polish Geographical Society*, 31(4), 52-70. <https://doi.org/10.24917/20801653.314.4>
- Temurçin, K., Aldırmaz, Y., & Kılıç, M. (2018). Sürdürülebilir kalkınma düşüncesinde ihmal edilen “yer”: Türkiye’de bölgesel eşitsizlik ve çözüm mekanizması olarak kalkınma ajansları. İçinde F. Arslan, A. Karadağ, & P. Aksak (Ed.), *Sürdürülebilir Kalkınma ve Türkiye* (pp. 466-493). Gazi Kitabevi.
- Toffler, A. (1971). *Future Shock*. New York: Bantam Books.
- Ünal, C. (2024). İşveren markalamasının kurumsal iletişim açısından değerlendirilmesi: gelecek çalışmalar için bir atf analizi. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 13(35), 111-139. <https://doi.org/10.31199/hakisderg.1461657>
- Yıldırım, S. (2004). Bilgi Ekonomisi ve Bilgi Ekonomisinin Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(12), 105-124.

Bu çalışma **intihal tespit programlarıyla** taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detect softwares and no plagiarism detected.

Bu çalışmada “**Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi**” kapsamında uyulması gereken kurallara uyulmuştur.

In this study the rules stated in the “**Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive**” were followed.

Makale tek yazar tarafından yazılmıştır.

The article was written by one author.

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum ya da kişi ile **çıkar çatışması** bulunmamaktadır.

There is no **conflict of interest** with any institution or person within the scope of the study.